

# WANDELINGEN NAAR DE BERGMEREN VAN DE PYRENEËN -Slot-

Even merkwaardig als de aanwezigheid van Pisidium lilljeborgii in de vulkanische meren van Auvergne, is de afwezigheid dezer soort in het geologisch wellicht iets oudere kratermeer, Laachersee in de Eifel. Dit ruim 200 meter diepe meer werd kort geleden onderzocht door H. Miegel van het Hydrobiologisch Station te Krefeld.

Jules Favre gaf in zijn bekende grondige studies van de geschiedenis der Molluskenfauna van het bekken van Genève (1927, 1935) een fraai voorbeeld van een uit boringen gebleken, sprongsgewijze uitbreiding van P. conventus. In midden-Europa leeft deze soort in de diepte van vooralpenmeren. In arctische streken bevolkt zij ook ondiepe wateren. Men zou kunnen verwachten, dat deze soort zich in het pleistocene klimaat bijzonder op haar gemak voelde, en dat zij, bij de klimaatsverandering van Pleistoceen naar Holoceen, via de oeverzone van het Meer van Genève, daar geleidelijk de dieptesoort is geworden zoals wij die nu kennen. Dit blijkt echter niet het geval te zijn. Merkwaardig genoeg zijn namelijk pleistocene vondsten van deze "koude" soort niet bekend. In de series holocene afzettingen van het Bekken van Genève treedt zij plotseling op en wel direct als dieptesoort. Favre kan dit verschijnsel ook alleen verklaren door import met behulp van watervogels. Maar daarmee is het mysterie van haar herkomst niet opgelost. In elk geval is de veronderstelling van Germair in zijn Faune de France (1931), dat P. conventus in midden-Europa een ijstijdrelict zou zijn, volgens de ons op het ogenblik ter beschikking staande gegevens, niet juist gebleken. Bij zulk luchttransport speelt uiteraard het toeval een grote rol. Sommige bergmeren liggen wellicht meer in de route van trekkende vogels dan andere. Meren met steile rotsoevers worden misschien minder door vogels bezocht dan meren met ondiepe sliboevers. Als in de trektijd een meer nog is toegevroren, wat in de Alpen boven de 2500 meter vaak het geval is, worden zij door trekvogels stellig overgeslagen en wordt de kans op "dropping" van Pisidiums uiterst klein. Misschien hangt daarmee ook wel samen het feit, dat de hoogste alpenmeertjes op 2700 meter hoogte, of niet of alleen door de algemeenste Pisidium soort, n.l. casertanum, bewoond worden, nooit begeleid door een andere soort. Dicht bijeengelegene bergmeren hebben soms opvallende verschillen in Pisidiumbevolking die ecologisch niet verklaard kunnen worden. Ik ben geneigd aan te nemen, dat het toeval een rol bij de kolonisering gespeeld heeft en nog speelt.

Nu wij het toch over luchttransport hebben, moet in dit verband de mogelijke invloed van de factor "mens" op de verspreiding niet verwaarloosd worden. Ten gerieve van de vissers, wordt, zowel in de Alpen als de Pyreneeën, forellenbroed naar de hoogst gelegen bergmeren gebracht. Vroeger werd dat karwei door sterke kerels gedaan, die ieder een blik met zo'n 30 liter water en jonge forellen urenlang omhoog torsten. Het was een hele zorg voordat de "alevins" in de bergmeren waren uitgezet. Elk half uur moest het water verversd worden. Men kon daarom niet altijd de gemakkelijkste weg naar boven kiezen, maar moest steeds in de buurt van de beek blijven. Tegenwoordig gebeurt deze "alevinage" per helicopter onder leiding en toezicht van het Franse staatsbosbeheer. Het zou best kunnen, dat een der vele visjes eens een Pisidium als lifter meeneemt. Wanneer zo'n Pisidium daarboven jongen krijgt, kan er in enkele jaren een flinke populatie van die soort aanwezig zijn.

De Pic Carlit ligt, in Couturier's boek, vlak tegen de rode vlek aan die het verspreidingsgebied van de bruine beer voorstelt. Veel kans om dit dier tijdens de Pisidium-vangst daar te ontmoeten heeft men evenwel niet. De étangs liggen in weinig beschut terrein. De beer houdt van dichte bossen. Het kleine, meer oostelijk gelegen Etang Balcera, op 1700 meter hoogte, dat de Aude voedt, en dat bereikbaar is vanuit het landelijke dorpje Les Angles, heeft veel meer kans op een bezoek. Omzoomd door naaldbossen ligt dit stille spiegelende meer verscholen in een hoog dal tussen rotsen van graniet. Het is zeer in trek bij forellenvissers. Verder is het weinig bezocht, behalve dan door

jagers. Te hunner attentie ziet men hier en daar plakaten met het dringend verzoek, niet te schieten op de mouflons die daar in het wild leven. Jaren geleden heeft men er een ruim aantal losgelaten in de hoop, dat zij er zich thuis zouden gaan voelen en er zich zouden vermenigvuldigen. Uiteraard ten gerieve van de jagers. De mouflons schijnen die edele bedoelingen niet direct begrepen te hebben. Ik heb mij laten vertellen, dat de mouflons zich aanvankelijk bij kudde schapen aansloten en aan het eind van de zomer, tegen de tijd dat de jagers hun geweren gaan klaar maken, braaf de schaapskooi mee binnenwandelden.....

De voorgaande bladzijden bevatten weinig concrete resultaten en veel meer hypothetische bespiegelingen, maar tonen in elk geval aan, hoe een onbeduidend onderwerp als Pisidium iemand op de duur zodanig kan bezig houden, dat hij zich gaat inbeelden met problemen zo groot als olifanten of beren te maken te hebben.

De duizend kilometer lange weg naar huis terug rijdend, nam ik mij voor, op mijn volgende Pyreneeënreis een groot aantal volwassen en jonge exemplaren van P. lilljeborgii in het Etang de Soubirans te gaan vangen en deze aan de andere kant van de Pic Garlit los te laten in een op 2500 meter hoogte gelegen, alleen door P. casertanum bewoond meertje. Als dan later zou blijken, dat P. lilljeborgii er zich thuis voelt, is daarmee waarschijnlijk gemaakt, dat het toeval een belangrijke rol speelt bij de kolonisering dezer bergmeertjes. En als P. lilljeborgii er onverhoopt niet terug gevonden zou worden, wel, dan is dat een reden te meer om er voor de zoveelste maal heen te gaan.....

J.G.J. Kuiper